

KUTSESTANDARD

Arhitektuuripärandi spetsialist, tase 6

Kutsestandard on dokument, milles kirjeldatakse tööd ning töö edukaks tegemiseks vajalike oskuste, teadmiste ja hoiakute kogumit ehk kompetentsusnõudeid. Kutsestandardeid kasutatakse õppekavade koostamiseks ja kutse andmiseks.

Kutsenimetus	Eesti kvalifikatsiooniraamistiku (EKR) tase
Arhitektuuripärandi spetsialist, tase 6	6

A-osa KUTSEKIRJELDUS

A.1 Töö kirjeldus

Arhitektuuripärandi spetsialist lähtub oma töös kaasaegsest keskkonnakäsitluse filosoofiast ja säästva arengu põhimõtetest, mille eesmärk on kultuurilise mitmekesisuse säilitamine ja alalhoidlik suhtumine kultuuripärandisse. Arhitektuuripärandi spetsialisti teadmised, oskused, kogemused, hoiakud ja haridus võimaldavad osaleda töödes, mis väärtustavad ja säilitavad arhitektuuripärandit praegustele ja tulevastele põlvkondadele.

Arhitektuuripärandi spetsialist tegeleb ehitiste (sh ehitis-, tehnika-, tööstus- ja ajaloomälestiste) ja hoonestatud alade (sh muinsuskaitsealade, miljööväärtuslike alade, rahvusparkide) uurimise, inventeerimise, kaitse tingimuste, eksperthinnangute, restaureerimiskontseptsioonide ja säilitamiskavade koostamise ning nõustamise ja nimetatud tegevuste juhtimisega. Arhitektuuripärandi spetsialist tunneb Eesti ja rahvusvahelisi kultuuripärandi säilitamise seadusandlikke dokumente ja hartasid, konserveerimise, restaureerimise, hooldamise põhimõtteid, meetodeid ja praktikad, arhitektuuri- ja kunstiajalugu, kultuuriväärtuslike alade kujunemise ajalugu ning nende planeerimise ja säilitamise põhimõtteid, arhitektuuri- ja ehitusterminoloogiat ning omab teadmisi muinsuskaitse filosoofiast, teooriast ja ajaloo. Arhitektuuripärandi spetsialist töötab interdistsiplinaarsel kutsealal, mis eeldab võimet mõista erinevate osapoolte vajadusi ehituspärandi väärtustamisel ja säilitamisel, on hea suhtleja ning meeskonnatöös osaleja. Arhitektuuripärandi spetsialist lähtub oma töös kutse-eetika normidest. Väga oluline on pidev erialane enesetäiendamine.

6. taseme arhitektuuripärandi spetsialist on erialase ettevalmistusega, kuid väheste praktiliste kogemustega töötaja. Ta järgib oma ülesannete täitmisel täpselt etteantud juhiseid ning võib vajada kõrgema taseme spetsialisti juhendamist. Ta uurib, dokumenteerib ja analüüsib ehitiste ja hoonestatud alade ajalugu, seisukorda, väärtusi ning teeb säilitamise ettepanekuid. Arhitektuuripärandi spetsialist vastutab talle antud ülesannete täitmise eest.

Kutsealal tegutsevad ka

arhitektuuripärandi spetsialist, tase 7, erialase ettevalmistusega ning praktiliste kogemustega vastutav spetsialist, kes töötab iseseisvalt;

arhitektuuripärandi spetsialist, tase 8, erialase ettevalmistusega ning suure praktilise kogemuse, laia silmaringi ja avatud mõtlemisega tippspetsialist, kes töötab iseseisvalt ja omal vastutusel.

Arhitektuuripärandi spetsialist töötab nii sise- kui välitingimustes. Ehitisi uurides tuleb järgida ohutusnõudeid ja bürooruumides tervisekaitse nõudeid. Töökoormus võib olla ebaühtlane. Töö nõuab mõõdukat füüsilist pingutust, toimudes mitmesugustes looduslikes tingimustes ja ilmastikuoludes ning kokku puutudes erinevate sotsiaalsete keskkondadega.

A.2 Tööosad

A.2.1. Ehitiste ja hoonestatud alade uurimine

A.2.2. Juhendite, tingimuste, ettepanekute ja uuringuaruannete koostamine

A.3 Kutsealane ettevalmistus

Erialane bakalaureusekraad või arhitektuuri konserveerimise eriala magistrikaad

A.4 Enamlevinud ametinimetused

Arhitektuuri restauraator, arhitektuuri konservaator, joonestaja-tehnik, miljööväärtuslike alade spetsialist, muinsuskaitseinspektor, muinsuskaitseinspektor, järelevalveinspektor

A.6 Tulevikuoskused

Teave oskuste ja trendide kohta, mille tähtsus valdkonnas kasvab.

Oskus erialaspetsialistina panustada tegevustesse, mis vähendavad negatiivseid ja suurendavad positiivseid keskkonnamõjusid ning kujundavad ühiskonda jätkusuutlikumaks. Oskus kriitiliselt analüüsida, kuidas valitud erialal on võimalik tegutseda kestlikkuse eesmärkide saavutamiseks. Digitaalse dokumenteerimise oskus.

B-osa KOMPETENTSUSNÕUDED

B.1 Kutse struktuur

Arhitektuuripärandi spetsialist, tase 6 kutse moodustub üldoskustest ja kohustuslikest kompetentsidest. Kutse taotlemisel on nõutav nende kõigi tõendamine.

Kvalifikatsiooninõuded haridusele ja töökogemusele

Kutse taotlemisel

Erialane bakalaureusekraad või arhitektuuri konserveerimise eriala magistrikraad

B.2 Arhitektuuripärandi spetsialist, tase 6 üldoskused

Enesejuhtimisoskused

1. Järgib etteantud juhiseid ja nõuandeid, vajadusel konsulteerides juhendajaga.
2. Kasutab oma tegevuses enda ja teiste tervist säästvaid tööviise, isikukaitsevahendeid (sh sobivat riietust) ning järgib ohutustehnikanõudeid.
3. Tuleb toime töötingimuste (asukoht, kolleegid, tööülesanded, tööaeg jmt) ajutiste või püsivate ümberkorraldustega ja vajadusel korraldab oma töö ise ümber.
4. Teadvustab hoiakute ja väärtuste mitmekesisust.

Lävimisoskused

5. Kasutab enese suuliseks või kirjalikuks väljendamiseks eesti keelt keeleseaduse ja selle alusel kehtestatud nõuete kohaselt.
6. Kasutab oma töös ühte võõrkeelt tasemel B1 (lisa 1 – keelte oskustasemete kirjeldused).
7. Kasutab oma töös arvutit iseseisva kasutaja tasemel (lisa 2 – digioskuste enesehindamiskaala).
8. Väljendab ennast selgelt nii kõnes kui ka kirjas. Jagab ja vahendab erialast teavet, kasutades sobivaid suhtlemis- ja esitlustehnikaid.
9. Esitab avalikkusele, sihtrühmale või isikule selgelt asjakohast teavet suuliselt, kirjalikult või visuaalselt. Ei varja teavet, kuid arvestab õigusaktidest ja heast tavast tulenevate piirangutega.
10. Loob ja hoiab häid suhteid klientide ja kolleegidega.
11. Püüab leida rahuldavad ja vastastikku aktsepteeritavad lahendused või kokkulepped vastuolude, erimeelsuste vm korral.

B.3 Kompetentsid

KOHUSTUSLIKUD KOMPETENTSID

B.3.1 Ehitiste ja hoonestatud alade uuringud

EKR tase 6

Tegevusnäitajad

1. Kogub alusandmeid uuringuobjekti kohta arhiivimaterjalidest ja paikvaatlustest.
2. Koostab ehitiste ja hoonestatud alade uuringute tegevuskava, milles näitab uuringute eesmärgid, ulatuse ja meetodid. Tegevuskava koostamisel arvestab tasakaalu uuringu tulemuslikkuse ja arhitektuuripärandi säilimise vahel.
3. Uurib arhiivi- ja bibliograafilisi materjale, millega selgitab välja ajalooliste allikate (dokumentide, jooniste, fotode, plaanide, kaartide jms) olemasolu, ning koostab kogutud andmete põhjal analüüsi, mille eesmärk on anda ülevaade ehitise või hoonestatud ala kujunemisest ja ehitusetappidest ning saada lähteandmeid välisuuringuteks ja väärtuste hindamiseks.

4. Teeb kindlaks ja dokumenteerib (kirjeldab, mõõdistab, fotografeerib) ehitise seisukorra, fikseerides hoone kasutuse, arhitektuurse üldilme, hoone osad, nähtavad ehitus- ja viimistlusmaterjalid ning nende seisukorra. 5. Dokumenteerib kultuuriväärtuslikud tarindid ja detailid, loetledes, mõõdistades, fotografeerides ja tähistades nende asukoha joonistel ja/või skeemidel. 6. Inventeerib ja dokumenteerib hoonestatud ala olemasoleva olukorra kultuuriväärtuste ja miljöölise eripära määratlemiseks. Määratleb hoonestuse vanuse, iseloomulikud hoonetüübid, materjalid ja detailid, seisukorra ja säilivuse, kasutades sobivaid meetodeid ja lähtudes etteantud juhustest. Kirjeldab haljastust ja haljastusviisi, piirdeaedu, katendeid, väikevorme jms, tuues välja iseloomuliku ja erandliku. 7. Uurib ehituste ajalugu (väliuuringud). Juhendamisel teeb sondaažid, avangud ja šurfid objekti ehitusjärgude ja algilme tuvastamiseks, kasutades sobivaid tehnikaid ja töövahendeid. Teeb kindlaks varasemad viimistluskihid, varjatud detailid ja tarindid ning selgitab nende mõõtmed, säilivuse ja seisundi. Dokumenteerib uuringute käigu vastavalt etteantud juhistele. 8. Vormistab aruande osana illustreerivad materjalid ja graafilise dokumentatsiooni (fotod, plaanid, joonised, kaardid jms), mis on vormistatud nõuetekohaselt ja teistele osapooltele (omanik, tellija, projekteerija jt) mõistetavalt.	
B.3.2 Juhendite, tingimuste, ettepanekute ja uuringuaruannete koostamine	EKR tase 6
Tegevusnäitajad: 1. Esitab ehituspärandi korrashoiuks vajalike tegevuste loendi, määrab teostamise sageduse, et tagada pärandi säilimine. 2. Teeb kokkuvõtted varasemate uuringute tulemustest, ehitusajaloost, seisukorrast ja väärtustest. 3. Teeb sondaažide tulemuste ja stiilikriitiliste teadmiste alusel tasakaalustatud viimistluslahenduste ettepanekuid. 4. Teeb fassaadide joonised, kus on näidatud kahjustused, kõikide fassaadiosade värvitoonid ning eristatud säilitatavad, restaureeritavad ja asendatavad detailid ja avatäited. 5. Kirjeldab ajaloolistele viimistluskihtidele ja fassaadidetailidele sobivaid hooldus- ja restaureerimismeetodeid. 6. Koostab kõrgema taseme spetsialisti juhendamisel muinsuskaitse eritingimused ehitise konserveerimiseks, restaureerimiseks ja ehitamiseks vastavalt muinsuskaitseseadusele.	

KUTSET LÄBIVAD KOMPETENTSID

B.3.3 Arhitektuuripärandi spetsialist, tase 6 kutset läbiv kompetents	EKR tase 6
Tegevusnäitajad 1. Lähtub oma tööga seonduvatest õigusaktidest ja rahvusvahelistest dokumentidest. 2. Tugineb oma töös teadmiste muinsuskaitse filosoofiast, teooriast ja ajaloost ning arhitektuuri, kunsti- ja linnaehitusajaloost ning arhitektuuri- ja ehitusterminoloogiast. 3. Lähtub oma töös ehituspärandi säilitamise, konserveerimise, restaureerimise ja hooldamise tunnustatud põhimõtetest, meetoditest ja praktikatest. 4. Püstitab oma tegevuste lühi- või pikaajalised eesmärgid, lähtudes kultuuripärandi säilitamise vajadusest ja arvestades osapoolte võimalusi. 5. Haldab ja analüüsib erialast teavet. 6. Kasutab korrektset arhitektuuri- ja ehitusterminoloogiat. 7. Tajub oma kompetentsi piire. Tunneb ära olukorrad, mis vajavad teiste erialade spetsialistide kaasamist või ekspertiiside tegemist (kunstiajaloolane, kunsti konservaator, materjaliteadlane, arheoloog, arhitekt, maastikuarhitekt, ehitusinsener, dendroloog, geograaf, jurist jt). Kuulab teisi spetsialiste ja konsulteerib nendega. 8. Osaleb aktiivselt koosolekutel, konverentsidel, diskussioonidel ja töörühmades. 9. Määrab ehitiste ja hoonestatud alade kultuuriväärtuse ning põhjendab oma hinnangut (sh erialavälistele isikutele). 10. Koostab erialaseid tekste ja graafilist dokumentatsiooni, kasutades selleks erialast tarkvara. 11. Juhindub oma töös konservaatori/restauraatori kutse-eetikast.	
Teadmised Rahvusvahelised muinsuskaitse, kultuuripärandi säilitamise, konserveerimise ja restaureerimise alased konventsioonid ja hartad. Muinsuskaitset ning ehitus- ja planeerimisvaldkonda reguleerivad õigusaktid, standardid ja hea ehitustava ning hea halduse põhimõtted. Arhitektuuri-, ehitus- ja linnaehitusajalugu, pärandmaastikud. Arhitektuuri- ja ehitusterminoloogia. Muinsuskaitse ajalugu ja muinsuskaitse kaasaegsed teooriad ja praktikad.	

Traditsioonilised ehitus- ja viimistlusmaterjalid, nende omadused ja kasutuskohad.
 Ajaloolistele materjalidele sobivad hooldusviisid, konserveerimis- ja restaureerimismeetodid.
 Ajaloolised konstruktsioonid.
 Ehitus- ja viimistlusmaterjalide kahjustuste tekkepõhjused ja lagunemist ennetavad tegevused.
 Konserveerimiskeemia ja -bioloogia alused.
 Fotografeerimise alused.

C-osa ÜLDTEAVE JA LISAD

C.1 Teave kutsestandardi koostamise ja kinnitamise kohta ning viide ametite klassifikaatorile

1. Kutsestandardi tähis kutseregistris	19-08112023-2.7/6k
2. Kutsestandardi koostajad	Anneli Randla, Eesti Kunstiakadeemia Triin Reidla, Eesti Kunstiakadeemia Ilme Mäesalu, Muinsuskaitseamet Oliver Orro, Tallinna Linnaplaneerimise Amet Elo Sova, Vana Tallinn OÜ, Sova Arhitektid OÜ Kaido-Allan Lainurm, Kliimaministeerium
3. Kutsestandardi kinnitaja	Kultuuri Kutsenõukogu
4. Kutsenõukogu otsuse number	30
5. Kutsenõukogu otsuse kuupäev	08.11.2023
6. Kutsestandard kehtib kuni	07.11.2028
7. Kutsestandardi versiooni number	6
8. Viide Ametite Klassifikaatorile (ISCO 08)	2621 Arhivaarid ja kuraatorid
9. Viide Euroopa kvalifikatsiooniraamistikule (EQF)	6

C.2 Kutsenimetus võõrkeeles

Inglise keeles	Architectural Conservationist
Inglise keeles	Architectural Conservationist, level 6

C.3 Lisad

- Lisa 1 [Keelte oskustasemete kirjeldused](#)
 Lisa 2 [Digipädevuste enesehindamiskaala](#)